

**AASTAARUANNE KAHEKSANDAST,
ÜHEKSANDAST, KÜMNENDAST JA
ÜHETEISTKÜMNENDAST EUROOPA
ARENGUFONDIST (EAF) RAHASTATUD
TEGEVUSTE KOHTA**

(2015/C 373/02)

Aastaaruanne kaheksandast, üheksandast, kümnendast ja üheteistkümnendast Euroopa Arengufondist (EAF) rahastatud tegevuste kohta

SISUKORD

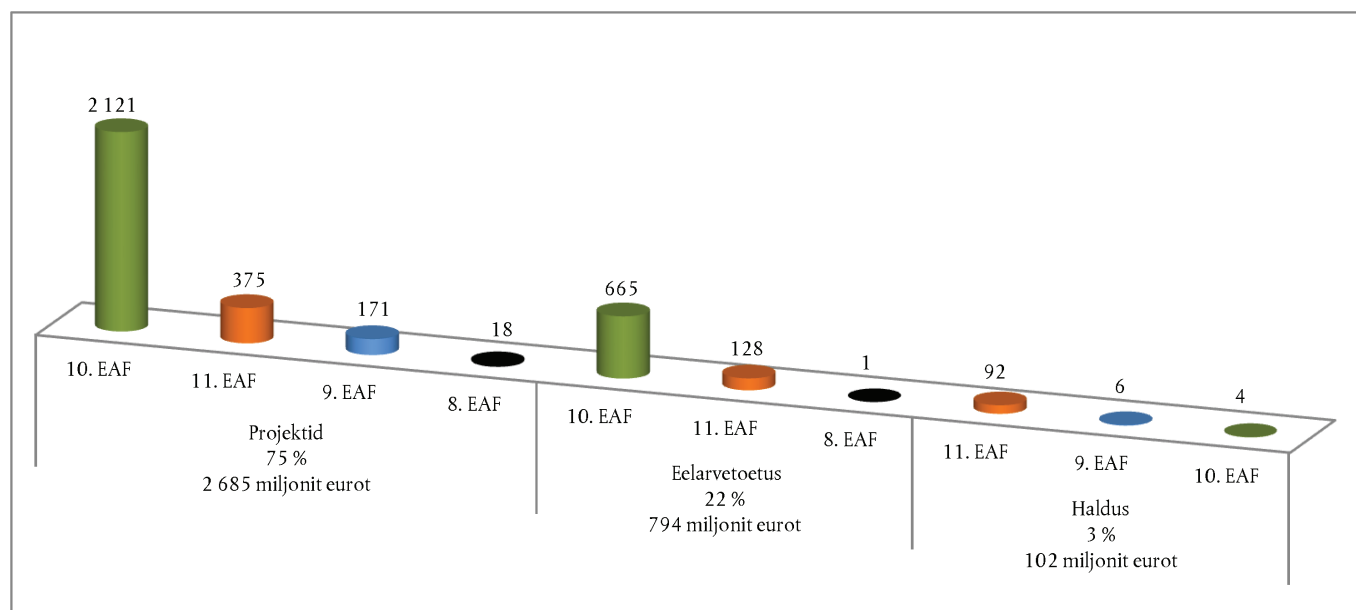
	<i>Punkt</i>
Sissejuhatus	1–12
Euroopa Arengufondide eritunnused	2–12
Korrektusega seotud riskid	8–12
I peatükk – 8., 9., 10. ja 11. EAFi rakendamine	13–19
Rahaline rakendamine	13–19
II peatükk – Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Arengufondide kohta	20–46
Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule 8., 9., 10. ja 11. EAFi kohta – sõltumatu audiitori aruanne	I–IX
Kinnitavat avaldust toetav teave	20–46
Auditi ulatus ja lähenemisviis	20–23
Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus	24–25
Tehingute korrektsus	26–35
Valitud süsteemide ja aasta tegevusaruannete läbivaatamine	36–46
Järeldus ja soovitused	47–50
Järeldus 2014. aasta kohta	47–48
Soovitused	49–50
1. lisa. Euroopa Arengufondide tehingute testimise tulemused	
2. lisa. Euroopa Arengufonde käsitlevate varasemate soovituste põhjal võetud meetmed	

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

SISSEJUHATUS

1. Käesolevas aastaaruandes esitatakse kontrollikoja hinnang Euroopa Arengufondide (EAFid) kohta. 2014. aasta tegevuse ja kulutuste põhiteave on esitatud **joonisel 1**.

Joonis 1. Euroopa Arengufondid – põhiteave 2014

(miljonites eurodes)

Tegevuskulud kokku (projektid)	2 685
Tegevuskulud kokku (eelarvetoetus)	794
Halduskulud kokku ⁽¹⁾	102
Maksed kokku	3 581
- ettemaksed	2 105
+ ettemaksete tasaarvestused	1 597
Auditeeritud andmekogum	3 073
Individuaalsed kulukohustused kokku ⁽²⁾	3 380
Üldised kulukohustused kokku ⁽²⁾	621

⁽¹⁾ EAFide osamaksumest kaetakse nii komisjoni kui ELi delegatsioonide kulusid seoses EAFi vahenditest rahastatavate meetmete jaoks vajaliku haldustoega.

⁽²⁾ Üldised kulukohustused on seotud rahastamisotsustega. Individuaalsed kulukohustused on seotud individuaalsete lepingutega.

Allikas: 2014. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne 8., 9., 10. ja 11. EAFi kohta.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

Euroopa Arengufondide eritunnused

2. Alates 1958. aastast on EAFid olnud peamine vahend Euroopa Liidu arengukoostöö abi jagamiseks Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikidele ning ülemeremaadele ja -territooriumidele (ÜMT). Partnerlusleping sõlmiti 2000. aasta 23. juunil Cotonous (Cotonou leping) 20 aastaks ning see annab raamistiku Euroopa Liidu koostööle AKV riikidega ja ÜMTdega. Leping on eelkõige suunatud vaesuse vähendamisele ja kaotamisele.

3. EAFide eritunnused on järgmised:

- a) EAFe rahastavad liikmesriigid vastavalt osamaksude jaotamispõhimõtetele⁽¹⁾, mis on määratletud sisekokkuleppes nõukogu kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate vahel ühenduse abi rahastamise kohta. Need erinevad ELi üldeelarve jaotamispõhimõtetest;
- b) neid haldab Euroopa Komisjon väljaspool ELi üldeelarve raamistikku ja Euroopa Investeeringuspank (EIP);
- c) EAFide valitsustevahelisest iseloomust tingituna on Euroopa Parlamendil nende toimimises piiratum roll kui ELi üldeelarvest rahastatud arengukoostöö rahastamisvahendite puhul: parlament nimelt ei sekku EAFide vahendite kogumisse ja jagamisse. Euroopa Parlament on siiski ELi eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutav institutsioon, välja arvatud EIP hallatava investeeringusrahastu puhul⁽²⁾ ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Iga EAFi puhul määratakse liikmesriigi osamaksude jaotamispõhimõtte protsendina koguvahenditest.

⁽²⁾ Vt nõukogu 26. mai 2014. aasta määruse (EL) nr 567/2014 (millega muudetakse määrust (EÜ) nr 215/2008 (mis käsitleb 10. Euroopa Arengufondi suhtes kohaldatavat finantsmäärust) seoses 10. ja 11. Euroopa Arengufondi vahelise üleminekuperioodi kohaldamisega kuni 11. Euroopa Arengufondi sisekokkuleppe jõustumiseni (ELT L 157, 27.5.2014, lk 52)), artiklid 43, 48–50 ja 58. Vt ka kontrollikoja arvamus nr 9/2007 nõukogu määruse eelnõu kohta, mis käsitleb kümnenda Euroopa Arengufondi suhtes kohaldatavat finantsmäärust (ELT C 23, 28.1.2008), punktid 5 ja 6.

⁽³⁾ Neid tegevusi käsitlevate kontrollikoja auditite kord sätestati 2012. aastal kolmepoolse lepinguga EIP, komisjoni ja kontrollikoja vahel (määruse (EÜ) nr 215/2008 artikkel 134 (ELT L 78, 19.3.2008, lk 1)). Investeeringusrahastut kontrollikoja kinnitavas avalduses ei kajastata.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

4. Iga EAFi tegevust reguleerib tema enda finantsmäärus. Kontrollikoda on korduvalt märkinud, et üks ühine finantsmäärus, mida kohaldatakse nii praegustele kui tulevastele EAFidele, aitaks tagada järjepidevuse ilma EAFide rakendamise katkestamise riskita ning lihtsustaks eeldatavalt ka haldamist ⁽⁴⁾.

5. Kuigi EAFide finantsmääruseid kooskõlastatakse pidevalt üldise finantsmäärusega ⁽⁵⁾, erinevad need endiselt märkimisväärselt. Peamiseks erinevuseks on see, et EAFide puhul ei kohaldata aastase põhimõtet: EAFide lepingud sõlmitakse enamasti viie- kuni seitsmeaastaseks kohustusperioodiks, kuid makseid võib teha palju pikema aja jooksul. 2014. aastal tehti makseid korraga neljast EAFist ning ikka veel tehti makseid 1995. aastal tegevust alustanud 8. EAFist.

6. EAFe haldab peaaegu täielikult komisjoni arengu ja koostöö peadirektoraat (EuropeAid), mis haldab ka mitmesuguseid kulutusi ELi eelarvest ⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾.

7. EAFide toetust rakendatakse projektide ja eelarvetoetuse kaudu ⁽⁸⁾ peamiselt nelja haldusviisi raames. 2014. aastal tehti 38 % maksetest otsese eelarve täitmise raames, 22 % kogumaksetest oli seotud eelarvetoetusega. Ülejäänud 62 % tehti kaudse eelarve täitmise raames: 32 % rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu, 25 % kolmandate riikide kaudu ning 5 % ELi liikmesriikide ametiasutuste kaudu ⁽⁹⁾.

⁽⁴⁾ Vt kontrollikoja arvamus nr 3/2013 nõukogu määruse ettepaneku kohta, mis käsitleb 11. Euroopa Arengufondi suhtes kohaldatavat finantsmäärust (ELT C 370, 17.12.2013), punkt 6.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

⁽⁶⁾ Humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektoraat (ECHO) haldab 3,4 % EAFide 2014. aasta kulutustest.

⁽⁷⁾ Vt 8. peatükk „Globaalne Euroopa” kontrollikoja eelarveaasta 2014 aastaaruandes ELi eelarve täitmise kohta.

⁽⁸⁾ Eelarvetoetuse raames kannab komisjon rahalised vahendid üle partnerriigi riigikassasse. See annab täiendavaid eelarveressursse riikliku arengustrateegia toetuseks.

⁽⁹⁾ Otsese eelarve täitmise puhul rakendavad toetust komisjoni talitused (peakorter või delegatsioonid). Kaudse eelarve täitmise puhul on rakendamine delegeeritud kolmandale riigile (endine detsentraliseeritud haldus), rahvusvahelisele organisatsioonile (endine koostöös liikmesriikidega tehtav haldus) või riigi ametiasutusele, nagu ELi liikmesriikide arenguagentuurid (endine kaudne detsentraliseeritud haldus).

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

KOMISJONI VASTUSED

Korrektusega seotud riskid

8. Selles peatükis käsitletakse kulutusi, mida on tehtud mitmete abi andmise viiside rakendamise kaudu 79 riigis. Eeskirjad ja menetluskord, sealhulgas hangete läbiviimise ja lepingute sõlmimise aspektid, on sageli keerulised. Seda keerukust süvendab veelgi eraldiseisva ja kasutajasõbraliku 11. EAFi käsitleva finantsmääruse puudumine⁽¹⁰⁾.

9. Kahes valdkonnas – eelarvetoetus⁽¹¹⁾ ja ELi toetus mitme rahastajaga projektidele, mida viivad läbi rahvusvahelised organisatsioonid⁽¹²⁾, nagu ÜRO – piirab rahastamisvahendite ja maksetingimuste olemus vigade ohtu tehingutes.

10. Eelarvetoetust makstakse riigi üldeelarve või selle teatud poliitikale või eesmärgile eraldatud eelarve toetuseks. Kontrollikoda uuris, kas komisjon on täitnud asjaomasele partnerriigile antava eelarvetoetuse maksete eritingimused ja on tõendanud üldiste rahastamiskõlblikkuse tingimuste (näiteks edusammud avaliku sektori finantsjuhtimises) täitmist.

11. Õigussätted jätavad aga palju tõlgendamisruumi ning komisjonil on üsna suur otsustusõigus selle üle, kas üldtingimused on täidetud. Kontrollikoda ei saa korrektuse auditis minna partnerriigile toetuse maksmise etapist kaugemale. Ülekantud summad liidetakse toetust saava riigi eelarvevahenditega. Võimalikud puudused riigi finantsjuhtimises ei avaldu vigadena kontrollikoja korrektuse auditis.

8. Üheteistkümnendat EAFi reguleeritakse vastava määrusega (EL) 2015/323 („finantsmäärus”), mille nõukogu võttis vastu 2. märtsil 2015. Lihtsustamise eesmärgil on üheteistkümnenda EAFi finantsmäärus viidud kooskõlla üldeelarve suhtes kohaldatava finantsmäärusega, lisades üheteistkümnenda EAFi finantsmäärusesse selged viited üldeelarve suhtes kohaldatavale finantsmäärusele ja selle kohaldamise eeskirjadele. Sel viisil tagab üheteistkümnenda EAFi finantsmäärus kohaldatavate finantsmenetluste ühtluse ja suurema tõhususe, kuid vähendab samuti riske ja vigu.

Nii eelarve peadirektoraat kui ka EAF lähtuvad hangete korraldamisel ja lepingute sõlmimisel eeskirjadest ja näidistest, mis on esitatud hanked ja toetusi käsitlevas praktilises juhendis (PRAG), mille on töötanud välja rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraat. Nimetatud juhendit on korduvalt kiitnud Euroopa töövõtjate liidud.

⁽¹⁰⁾ Vt kontrollikoja arvamus nr 3/2013 nõukogu määruse ettepaneku kohta, mis käsitleb 11. Euroopa Arengufondi suhtes kohaldatavat finantsmäärust, punktid 3 ja 4.

⁽¹¹⁾ EAFidest tehtud eelarvetoetuse brutomaksete suurus oli 2014. aastal 794 miljonit eurot.

⁽¹²⁾ EAFidest tehti 2014. aastal mitme rahastajaga projektidele, mida viivad läbi rahvusvahelised organisatsioonid, brutomakseid summas 776 miljonit eurot.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

12. Kui komisjoni panus mitme rahastajaga projektidesse liidetakse teiste rahastajate panusega ja see ei ole ette nähtud kindlaksmääratud rahastamiskõblikele kuluartiklitele, eeldab komisjon, et kulud on kooskõlas ELi rahastamiskõblikkuse eeskirjadega, kui rahastamise kogusumma sisaldab ELi osaluse katmiseks piisavalt rahastamiskõblike kulusid. Komisjon nimetab seda „eeldavaks lähenemisviisiks”. Komisjoni kasutatav eeldav lähenemisviis piirab audiitorite tööd, kui teistelt rahastajatelt on saadud märkimisväärne osamakse, mida komisjon peab piisavaks, et katta kontrollikoja tuvastatud rahastamiskõlbmatud kulud.

I PEATÜKK. 8., 9., 10. JA 11. EAFI RAKENDAMINE**Rahaline rakendamine**

13. 8. EAFi (1995–2000) eraldiste summa on 12,84 miljardit eurot ja 9. EAFi (2000–2007) eraldiste summa 13,8 miljardit eurot. 10. EAFi (2008–2013) eraldiste summa on 22,682 miljardit eurot. Sellest 21,966 miljardit eurot eraldatakse AKV riikidele ja 286 miljonit eurot ÜMT-dele. Need summad hõlmavad ka 1,5 miljardi euro ja 30 miljoni euro suurust eraldist (peamiselt AKV riikide ja ÜMT-de erasektori toetuseks) investeerimisrahastule, mida haldab Euroopa Investeeringuspank. 430 miljonit eurot on ette nähtud komisjonile EAFi kavandamise ja rakendamise kulude katteks.

14. 11. Euroopa Arengufondi kehtestamise sisekokkuleppele⁽¹³⁾ kirjutati alla augustis 2013. See jõustus 1. märtsil 2015 pärast kõikide ELi liikmesriikide poolset ratifitseerimist. 11. EAFi eraldiste summa on 30,506 miljardit eurot,⁽¹⁴⁾ millest 29,089 miljardit eurot eraldatakse AKV riikidele ja 365 miljonit eurot ÜMT-dele.

⁽¹³⁾ ELT L 210, 6.8.2013, lk 1.

⁽¹⁴⁾ Sh EIP hallatud 1,139 miljardit eurot.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

15. Selleks et tagada vahendite kättesaadavus 2014. aasta jaanuari ja 11. EAFi jõustumise vahel, kiitis nõukogu detsembris 2013 heaks üleminekumeetme (¹⁵), milleks on üleminekurahastu. 2014. aastal oli üleminekurahastust saadaolevate vahendite maht 1,616 miljardit eurot. Need rahastati järgnevalt:

- seisuga 31. detsember 2013 8. ja 9. EAFist vabanenud vahendid (936 miljonit eurot);
- 31. detsembri 2013. aasta seisuga sidumata kümnenda EAFi vahendid (75 miljonit eurot);
- 10. EAFi ja varasemate EAFide 2014. aastal vabanenud vahendid (586 miljonit eurot);
- intressid ja muu tulu (19 miljonit eurot).

Need arvestatakse 11. EAFi raames, kuid ei ole 11. EAFi jaoks täiendavateks ressurssideks.

16. **Tabelis 2** esitatakse EAFi ressursside kumulatiivne kasutus 2014. aastal.

(¹⁵) Nõukogu 12. detsembri 2013. aasta otsus 2013/759/EL, milles käsitletakse EAFi juhtimise üleminekumeetmeid alates 1. jaanuarist 2014 kuni 11. Euroopa Arengufondi jõustumiseni (ELT L 335, 14.12.2013, lk 48).

Tabel 2. EAFide kasutatud ressursid seisuga 31. detsember 2014

	Olukord 2013. aasta lõpus		Eelarve täitmine eelarveaastal 2014 (neto) ⁽⁶⁾					Olukord 2014. aasta lõpus				Kasutus- määr ⁽²⁾	Kasutus- määr ⁽²⁾
	Kogusum- ma	Kasutus- määr ⁽²⁾	8. EAF ⁽³⁾	9. EAF ⁽³⁾	10. EAF	11. EAF	Kogusum- ma	8. EAF	9. EAF	10. EAF	11. EAF	Kogusumma	Kasutus- määr ⁽²⁾
A – RESSURSID ⁽¹⁾	49 026		-64	-373	-1 105	1 616	74	10 417	15 739	21 328	1 616	49 100	
B – KASUTAMINE													
1. Üldised kulukohustused ⁽⁴⁾	47 952	97,8 %	-63	-381	-95	1 160	621	10 415	15 703	21 294	1 160	48 573	98,9 %
2. Individuaalsed kulukohustused ⁽⁵⁾	41 410	84,5 %	-37	-1	2 687	731	3 380	10 400	15 407	18 252	731	44 790	91,2 %
3. Maksed	35 384	72,2 %	16	145	2 760	595	3 516	10 379	14 941	12 985	595	38 900	79,2 %
C – Välja maksmata (B1–B3)	12 568	25,6 %						36	762	8 309	565	9 673	19,7 %
D – Kasutatav saldo (A-B1)	1 074	2,2 %						2	36	34	456	527	1,1 %

⁽¹⁾ Sisaldab esialgseid eraldisi 8., 9., 10. ja 11. EAFi, kaasrahastamist, intresse, erinevaid vahendeid ja ülekanneid eelnevatest EAFidest.

⁽²⁾ Protsendina ressurssidest.

⁽³⁾ Negatiivsete summade puhul on tegu kulukohustustest vabastatud summadega.

⁽⁴⁾ Üldised kulukohustused on seotud rahastamisotsustega.

⁽⁵⁾ Individuaalsed kulukohustused on seotud individuaalsete lepingutega.

⁽⁶⁾ Kulukohustuste netosumma pärast kulukohustustest vabastamist. Maksete netosumma pärast summade tagasinõudmist.

Allikas: kontrollikoda, EAFide rahalise rakendamise aruannete ja finantsaruannete põhjal 31. detsembri 2014. aasta seisuga.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

17. Eelnevate aastatega võrreldes ⁽¹⁶⁾ oli 2014. aasta kulukohustuste netosumma väga väike (621 miljonit eurot). Selle peamiseks põhjuseks oli 11. EAFi jõustumise viibimine, mis piiras üleminekurahastu raames kulukohustusteks kasutada olevate vahendite hulka. 2014. aastal tehtud maksete määr oli aga kõrgem kui kunagi varem (3 516 miljonit eurot) ⁽¹⁷⁾, eelkõige üleminekurahastust makstud 595 miljoni euro tõttu, mis peamiselt kulus suurteks eelarvetoetusteks ja ettemakseteks Aafrika rahutagamisvahendi operatsioonide ellu viimiseks Kesk-Aafrika vabariigis ja Somaalias.

18. 2014. aasta lõpuks olid peaaegu kõik vahendid kulukohustustega seotud (98,9 % rahastamisotsustest, 91,2 % individuaalsetest lepingutest). Täitmata kulukohustused ⁽¹⁸⁾ vähenesid 23 %, 12,5 miljardilt eurolt 2013. aasta lõpus 9,7 miljardi euron 2014. aasta lõpus. See saavutati tänu EuropeAidi pingutustele vähendada täitmata kulukohustusi ning tänu 2014. aastal tehtud vähestele rahastamisotsustele.

19. Kogu oma vastutusvaldkonna raames ⁽¹⁹⁾ tegi EuropeAid jõupingutusi vanade ettemaksete ja kasutamata kulukohustuste ⁽²⁰⁾ ning avatud aegunud lepingute arvu vähendamiseks ⁽²¹⁾. 2014. aastaks seatud vanade ettemaksete ja kasutamata kulukohustustega seotud eesmärgid enamasti ületati ⁽²²⁾. 2014. aasta eesmärk seoses aegunud lepingute osaga lepingute koguarvust saavutati küll EuropeAidi portfelli puhul ⁽²³⁾, kuid EAFide puhul on edusamme olnud oluliselt vähem ⁽²⁴⁾.

⁽¹⁶⁾ 2013. aasta: 3 923 miljonit eurot; 2012. aasta: 3 163 miljonit eurot.

⁽¹⁷⁾ 2013. aasta: 2 963 miljonit eurot; 2012. aasta: 3 209 miljonit eurot.

⁽¹⁸⁾ *Reste à liquider* e RAL.

⁽¹⁹⁾ EAFid ja üldeelarve kokku.

⁽²⁰⁾ Vanad täitmata kulukohustused.

⁽²¹⁾ Leping loetakse aegunuks, kui see on enam kui 18 kuud pärast tegevusperioodi lõppu ikka veel avatud. Viivitused lepingute lõpetamisel suurendavad korrektsusega seotud vigade riski, sest täiendavate dokumentide kogumine võib olla keeruline, kui need ei ole asjakohaselt arhiveeritud ning projektiga seotud põhipersonal on lahkunud. Lepingute hilinemisega lõpetamine võib põhjustada viivitusi ka kasutamata ettemaksete ja rahastamiskõlbulmatute kulude tagasinõudmisel.

⁽²²⁾ Vanade kasutamata ettemaksete vähendamine: 46 % saavutatud (eesmärk 25 %); vanade täitmata kulukohustuste vähendamine: 51,24 % saavutatud (eesmärk 25 %).

⁽²³⁾ 15,52 % osakaal saavutatud (eesmärk 15 %).

⁽²⁴⁾ Aegunud lepingutega seotud 5,3 miljardist eurost puudutab EAFe 3,7 miljardit (69 %). Aegunud lepingute osakaal kõikidest avatud EAFi lepingutest on 25 %, kogu EuropeAidi portfelli puhul aga 15,5 %. 477 lepingu puhul (1,3 miljardit eurot) 1 528 aegunud EAFi lepingust (31 % arvuliselt; 35 % väärtusest) aegus tegevusperiood enne aastat 2010.

II PEATÜKK – KONTROLLIKOJA KINNITAV AVALDUS EUROOPA ARENGUFONDIDE KOHTA**Kontrollikoja kinnitav avaldus Euroopa Parlamendile ja nõukogule 8., 9., 10. ja 11. EAFi kohta – sõltumatu audiitori aruanne**

I. Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 287 sätetele ja 10. EAFi suhtes kohaldatava finantsmääruse artiklile 49, mis käsitleb 10. ja 11. Euroopa Arengufondi vahelise üleminekuperioodi kohaldamist kuni 11. Euroopa Arengufondi sisekokkuleppe jõustumiseni (mis kehtib ka eelmiste EAFide kohta), auditeeris kontrollikoda:

- a) 8., 9., 10. ja 11. Euroopa Arengufondi 31. detsembril 2014 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruannet, mis hõlmab bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruannet, netovara muutuste aruannet ja Euroopa Arengufondide nõuete tabelit ning rahalise rakendamise aruannet ja mille komisjon kiitis heaks 24. juulil 2015;
- b) EAFide õigusraamistikuga reguleeritava aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust selle osa EAFi vahendite suhtes, mille finantsjuhtimise eest vastutab komisjon ⁽²⁵⁾.

Juhtkonna kohustused

II. Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 310–325 ja kohaldatavatele finantsmäärustele ⁽²⁶⁾ vastutab juhtkond EAFide raamatupidamise aastaaruande koostamise ja esitamise eest vastavalt rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditele ⁽²⁷⁾ ning raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse eest. Juhtkonna kohustused hõlmavad finantsaruannete koostamiseks ja esitamiseks vajaliku sisekontrollisüsteemi kavandamist, rakendamist ja käigushoidmist nii, et neis ei esineks pettusest või vigadest tingitud olulist väärkajastamist. Juhtkond vastutab ka selle eest, et finantsaruannetes kajastatud tegevused, finantstehingud ja teave oleks kooskõlas vastavate õigusaktidega. Komisjonil on lõplik vastutus EAFide raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse eest (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 317).

Audiitori kohustused

III. Kontrollikoja ülesanne on esitada oma auditi põhjal Euroopa Parlamendile ja nõukogule kinnitav avaldus, mis kinnitab raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsust ning selle aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust. Kontrollikoda viis auditi läbi kooskõlas IFACi rahvusvaheliste auditistandardite ja eetikanormidega ning INTOSAI kõrgeimate kontrolliasutuste rahvusvaheliste standarditega. Nende standardite kohaselt peab kontrollikoda auditi kavandama ja läbi viima selleks, et saada piisav kindlus selle kohta, et EAFide raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulist väärkajastamist ja selle aluseks olevad tehingud on seaduslikud ja korrektsed.

IV. Auditi käigus viiakse läbi protseduure auditi tõendusmaterjali kogumiseks aruandes esitatud summade ja andmete ning aruande aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta. Audiitor valib protseduurid, tuginedes oma hinnangule, sh hinnates aruandes pettusest või vigadest põhjustatud olulise väärkajastamise ja selle aluseks olevate tehingute EAFide õigusraamistiku olulise nõuete mittevastavuse riski. Asjakohaste auditiprotseduuride kavandamiseks (kuid mitte arvamuse esitamiseks sisekontrolli mõjususe kohta) võtab audiitor riskihinnangu tegemisel arvesse aruande koostamise ja õiglase esitamisega seotud sisekontrollisüsteemi, samuti alustehingute seaduslikkuse ja korrektsuse tagamiseks rakendatud järelevalve- ja kontrollisüsteeme. Auditis antakse ka hinnang kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasusele ja tehtud arvestushinnangute põhjendatusele, samuti raamatupidamise aastaaruande üldisele esituslaadile.

V. Kontrollikoja hinnangul on kogutud auditi tõendusmaterjal piisav ja asjakohane arvamuste esitamiseks.

⁽²⁵⁾ Vastavalt 10. EAFi suhtes kohaldatava finantsmääruse artiklitele 16, 43, 48, 49, 50 ja 58 ei laiene käesolev kinnitav avaldus EAFi vahendite sellele osale, mida haldab ja mille eest vastutab EIP.

⁽²⁶⁾ 8., 9. ja 10. EAFi suhtes kohaldatav finantsmäärus. 10. EAFi finantsmäärus kehtib ka üleminekurahastu suhtes, mille vahendite üle peetakse arvestust 11. EAFi raames.

⁽²⁷⁾ EAFi peaarvepidaja poolt vastu võetud raamatupidamiseskirjade koostamisel lähtuti rahvusvahelistest avaliku sektori raamatupidamisstandarditest (IPSAS) või vaikselt rahvusvahelistest finantsaruandluse standarditest (IFRS), mis on välja antud vastavalt Rahvusvahelise Raamatupidajate Föderatsiooni ja Rahvusvaheliste Raamatupidamisstandardite Nõukogu poolt.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus*Arvamus raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta*

VI. Kontrollikoja hinnangul annab 8., 9., 10. ja 11. EAFi 31. detsembril 2014 lõppenud aasta raamatupidamise aastaaruanne kõikides olulistes aspektides õiglase pildi EAFide finantsolukorrast 31. detsembri 2014. aasta seisuga ning majandustulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal, vastavalt EAFi finantsmääruse sätetele ja rahvusvaheliselt tunnustatud avaliku sektori raamatupidamisstandarditele.

Raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus**Tulud***Arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta*

VII. Kontrollikoja hinnangul on 31. detsembril 2014 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tulud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed.

Maksed*Põhjendus vastupidisele arvamusele raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta*

VIII. Kontrollikoja hinnangul on 8., 9., 10. ja 11. EAFi kulutehingute kõige tõenäolisem veamäär 3,8 %.

Vastupidine arvamus raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta

IX. Nende asjaolude tähtsuse tõttu, mida on kirjeldatud põhjenduses vastupidise arvamuse esitamiseks raamatupidamise aastaaruande aluseks olevate maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta, on kontrollikoja hinnangul 31. detsembril 2014 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad maksed oluliselt vigadest mõjutatud.

16. juuli 2015

president

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

European Court of Auditors
12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg, LUXEMBOURG

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

Kinnitavat avaldust toetav teave

Auditi ulatus ja lähenemisviis

20. Kontrollikoja auditi üldist lähenemisviisi ja metoodikat kirjeldatakse 2014. aasta eelarve täitmist käsitleva kontrollikoja aastaaruande 1. peatüki **lisa 1.1 teises osas**. EAFide auditi puhul tuleb märkida järgmisi asjaolusid.

21. Kontrollikoja tähelepanekud EAFide raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta põhinevad finantsaruannete⁽²⁸⁾ ning 8., 9., 10. ja 11. EAFi rahalise rakendamise aruandel⁽²⁹⁾, mille on heaks kiitnud komisjon vastavalt EAFi finantsmäärusele⁽³⁰⁾. Kontrollikoda sai aruande koos peaarvupidaja esitiskirjaga kätte 24. juulil 2015. Audit sisaldas summade ja avalikustatud teabe testimist ning kasutatud arvestuspõhimõtete, juhtkonna esitatud oluliste hinnangute ja aruannete üldise esituslaadi hindamist.

22. Tehingute seaduslikkuse audit hõlmas järgmist:

- a) liikmesriikide kõigi osamaksete ning muud tüüpi tulutehingutest moodustatud valimi auditeerimine;
- b) 30 kulukohustusest koosneva valimi auditeerimine⁽³¹⁾;
- c) 165 tehingust koosneva valimi auditeerimine⁽³²⁾. Valim on koostatud nii, et see esindaks kõiki EAFidega seotud makseid. Valimisse kuulus 127 28 ELi delegatsiooni⁽³³⁾ heaks kiidetud makset ja 38 komisjoni talituste⁽³⁴⁾ heaks kiidetud makset; vigade tuvastamisel analüüsiti asjaomaseid kontrollisüsteeme, et süsteemi puudused täpsemalt kindlaks teha;

⁽²⁸⁾ Vt määruse (EL) nr 567/2014 artikkel 44: finantsaruanded sisaldavad bilanssi, tulemiaruanne, rahavoogude aruannet, netovarade muutuste aruannet ja EAFi nõuete tabelit.

⁽²⁹⁾ Vt määruse (EL) nr 567/2014 artikkel 44: rahalise rakendamise aruanded sisaldavad assigneeringuid, kulukohustusi ja makseid kirjeldavaid tabeleid.

⁽³⁰⁾ Vt määruse (EL) nr 567/2014 artikkel 43.

⁽³¹⁾ Üldised kulukohustused ja neile vastavad juriidilised kohustused (rahastamislepingud) pärast komisjonipoolset rahastamisotsuse vastuvõtmist.

⁽³²⁾ Nagu määratletud 2014. aasta eelarve täitmist käsitleva kontrollikoja aastaaruande **lisa 1.1** punktis 7.

⁽³³⁾ Aafrika Liit, Benin, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Kamerun, Kesk-Aafrika Vabariik, Kongo Demokraatlik Vabariik, Dominiikaani Vabariik, Eritrea, Etioopia, Fidži, Guinea-Bissau, Haiti, Elevandiluurannik, Lesotho ja Svaasimaa, Libeeria, Madagaskar, Mali, Mauritaania, Mauritius, Mosambiik, Niger, Nigeeria, Rwanda, Senegal, Sierra Leone ja Uganda.

⁽³⁴⁾ EuropeAid: 34 makset, ECHO: neli humanitaarabi makset.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

- d) EuropeAidi ja ELi delegatsioonide kontrollisüsteemide hindamine hõlmas järgmist: i) komisjoni töötajate, välisaudiitorite või järelevalve teostajate tehtavad maksete tegemise eelkontrollid; ii) kontroll ja järelevalve, eelkõige välisauditite, kontrollkülastuste ja järelevalvekülastuste järelkontroll ning EuropeAidi 2012., 2013. ja 2014. aasta allesjäänud veamäära uuring;
- e) EuropeAidi peadirektori koostatud iga-aastase tegevusaruande kontrollimine;
- f) kontrollikoja varasemate soovitude põhjal võetud meetmete järelkontroll.

23. Nagu punktis 6 mainitud, rakendab EuropeAid suuremat osa välisabi rahastamisvahenditest, mida finantseeritakse üldeelarvest ja EAFidest. Seetõttu puudutavad kontrollikoja tähelepanekud, mis käsitlevad nii järelevalve- ja kontrollisüsteemide mõjusust kui peadirektori 2014. aasta tegevusaruande ja kinnituse usaldusväärsust, kogu EuropeAidi vastutusvaldkonda.

Raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsus

24. Alates 2007. aastast, mil EAFide raamatupidamist ajakohastati, ei hõlma komisjoni kasutatav tulude ja kulude periodiseerimise hindamise meetod eelarvetoetuse lepingutega seotud kogunenud kulusid, mille kohta AKV riigid ei ole aasta jooksul maksetaotlust esitanud. Komisjon on seisukohal, et eelarvetoetuse olemuse tõttu tähendab toetuse väljamaksmine summa kajastamist kuluna. Komisjonil on rahastamiskõlblikkuse tingimustele vastavuse hindamisel suur kaalutusõigus. Eelarvetoetus ei ole aga kaalutusel põhinev toetus, vaid komisjoni raamatupidamiseeskirjadest tulenev õigus: nagu muudegi mittekaubanduslike kulude puhul, on komisjon kohustatud tegema makse, kui rahastamiskõlblikkuse tingimused on täidetud.

25. Komisjon peab üle 750 000 euro suurustelt ettemaksetelt igal aastal intressid sisse nõudma (3 miljonit eurot nõuti sisse aastal 2014 ja 5,7 miljonit eurot aastal 2013). Nagu varasematel aastatel märgitud⁽³⁵⁾, leidis kontrollikoda, et edasivolitatud eelarvevahendite kasutajad ei pea siiski alati sellest nõudest kinni ning finantsaruannete lisas 3.5 esitatud intressidelt saadud tulu summa põhineb osaliselt prognoosidel. Lisaks ei käsitleta 250 000 kuni 750 000 euro suurustelt ettemaksetelt teenitud intressi finantsaruannetes ikka veel finantstuluna, sest komisjon viis CRIS-süsteemi väljaarendamise lõpule alles 2014. aasta lõpus.

KOMISJONI VASTUSED

24. Komisjon on kasutanud seda metoodikat eelarvetoetuse puhul alates 2007. aastast, lähtudes 2006. aasta raamatupidamiseeskirjadest.

Komisjon on lähtunud põhimõttest, et kulu kajastatakse bilansis väljamakse tegemise ajal, sest selleks ajaks on komisjoni talitused hinnanud kõikide rahastamiskõlblike tingimuste täitmist. Komisjon võtab majandusaasta bilansis arvesse ka maksetaotlusi, mis AKV riikidelt on aasta jooksul laekunud, kuid mille alusel ei ole veel tehtud väljamakset, sest komisjoni hinnangul on väga tõenäoline, et AKV riik on eelarvetoetuse taotlemise ajaks täitnud selle saamiseks vajalikud lepingulised tingimused.

25. Andmed näitavad, et eelmaksetelt koguneva intressi aasta-põhine (mitte lepingu lõpus) sissenõudmine on viimasel kolmel aastal paranenud.

Eelarvevahendite kasutajatele meenutatakse korrapäraselt nende kohustust nõuda eelmaksetelt kogunev intress sisse õigel ajal. Loodud on ka järelevalvesüsteem.

⁽³⁵⁾ 2012. aasta aastaaruande punkt 19 ja 2013. aasta aastaaruande punkt 20.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

*Tehingute korrektsus***Tulud**

26. Kontrollikoja läbiviidud tulutehingute audit näitas, et neis ei esine olulisel määral vigu.

Maksed

27. Maksetehingute kontrollimise tulemuste kokkuvõte on esitatud **1. lisas**. 165st kontrollikoja auditeeritud tehingust oli vigadest mõjutatud 54 (33 %). Kvantifitseeritud 36 vea alusel on kontrollikoja hinnanguline veamäär 3,8 % ⁽³⁶⁾.

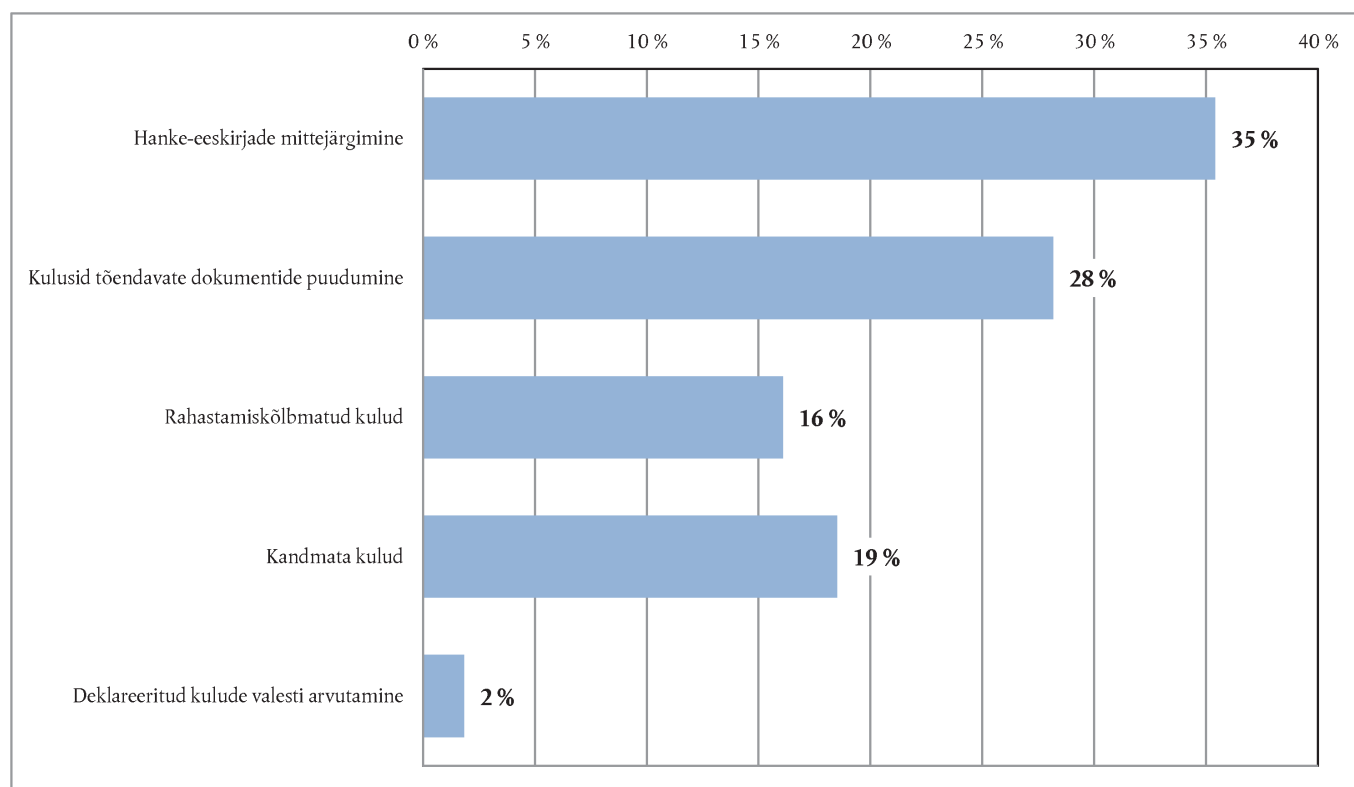
28. Kui punktides 9–12 nimetatud eelarvetoetus ja mitme rahastajaga tehingud auditi valimist välja jätta, on hinnanguline veamäär 4,8 % ⁽³⁷⁾.

29. **Joonis 2** näitab eri veatüüpide osakaalu kontrollikoja 2014. aasta hinnangulises veamääras. Toetusesaajate poolse hankemenetluste mittejärgimise ja tõendavate dokumentide puudumisega seotud vead moodustavad hinnangulisest veamäärast 63 %.

⁽³⁶⁾ Kontrollikoja hinnangulise veamäära arvutus põhineb statistiliselt esinduslikul valimil. Esitatud arv on parim hinnang. Kontrollikojal on 95 % suurune kindlus, et andmekogumi veamäär on vahemikus 2,1 % ja 5,6 % (vastavalt alumine ja ülemine veapiir).

⁽³⁷⁾ Esitatud arv on 127 tehingust koosneva esindusliku valimi alusel koostatud parim hinnang. Kontrollikojal on 95 % suurune kindlus, et andmekogumi veamäär on vahemikus 2,7 % ja 6,9 % (vastavalt alumine ja ülemine veapiir).

Joonis 2. Eri veatüüpide osakaal hinnangulises veamääras

Allikas: Euroopa Kontrollikoda.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

Projektid

30. Valimi 133 maksetehingust olid vigadest mõjutatud 52 (39 %), millest 34 (65 %) olid kvantifitseeritavad vead. 34 maksetehingust, mida mõjutasid kvantifitseeritavad vead, olid 14 lõppmaksed, mis olid pärast kõiki eelkontrolle heaks kiidetud.

31. Nagu eelnevatel aastatelgi ⁽³⁸⁾, leiti vigu kõikidest toetuseliikidest kõige sagedamini tehingutes, mis olid seotud programmide eelarvestuse ning rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud toetuslepingute ja rahastamiskokkulepetega. Testiti 66 seda tüüpi tehingut ning neist 29 (44 %) olid mõjutatud kvantifitseeritavatest vigadest, mis moodustasid hinnangulisest veamäärast 75 %.

32. Projektidega seotud maksetehingutes tuvastatud kvantifitseeritavate vigade põhitüübid hõlmasid järgmist:

- a) hankemenetluste mittejärgimine toetusesaaja poolt (kaheksa tehingut);

⁽³⁸⁾ Kontrollikoja 2013. aasta aastaaruande punkt 25.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

- b) rahastamiskõlbliku tegevuse toimumist tõendavate dokumentide puudumine (11 tehingut) ⁽³⁹⁾;
- c) rahastamiskõlbmatud kulud, nagu rahastamiskõlblikkuse perioodi väliselt tehtud kulud (kolm tehingut), rahastamiskõlbmatu käibemaks (kaks tehingut), lepinguväliste tegevustega seotud kulud (üks tehing) ja otseste kuludena kajastatud kaudsed kulud (üks tehing);
- d) toetusesaajate poolt kandmata kulud (10 tehingut);
- e) kulude valesti arvutamine (kaks tehingut).

1. selgitus. Näited kvantifitseeritavatest vigadest projektitehingutes*Hankemenetluste mittejärgimine toetusesaaja poolt*

Kontrollikoda vaatas läbi AKV riikide vahelise põllumajandusala koostöö toetuslepingu raames kantud kulude lõpliku tasaarvestuse ning leidis IT-teenuste hankemenetluses vigu, mille kogusumma oli 225 900 eurot. Madalmaades asuv toetusesaaja ei järginud rahvusvahelist piiratud hanke-menetlust, mille puhul on nõutav hanketeate avaldamine. Kutsed saadeti vaid toetusesaaja valitud kolmele Hollandi ettevõttele. Toetuslepingus sätestatud hanke-eeskirjadest mittekinnipidamine põhjustas piiratud konkurentsi.

Kulusid tõendavate dokumentide puudumine

Kontrollikoda vaatas läbi rahvusvahelise organisatsiooni poolt rakendatud põllumajandusliku tooraine kaubanduse lihtsustamise programmi raames kantud kulude lõpliku tasaarvestuse. Kontrollikoda testis 20 kuluartiklit. Seitsme artikli puhul, mis olid seotud ehitustööde, töötajate palkade, päevarahade ja hotellikuludega kogusummas 22 117 eurot, ei olnud esitatud olulised kulusid tõendavad dokumendid (nagu arved, maksetõendid, tõendid projektitegevuste ja töötajate palgakulude vahelise seose kohta, reisitõendid ja tõendid koosolekutel osalemisest, et põhjendada päevarahade ja hotellikulude maksmist) ⁽³⁹⁾.

KOMISJONI VASTUSED

1. selgitus. Näited kvantifitseeritavatest vigadest projektitehingutes*Hankemenetluste mittejärgimine toetusesaaja poolt*

Komisjon võtab vajalikke parandusmeetmeid, st annab välja korralduse kogu lepingu lõpliku maksumuse (251 124 eurot) sissenõudmiseks. Sellekohane eelteade saadeti toetusesaajale 1. juunil 2015.

⁽³⁹⁾ Kontrollikoda märgib kvantifitseeritavaks veaks juhud, kui dokumendid puuduvad täiesti, kui puuduvad tõendid teavitatud tegevuse toimumise kohta või kui kantud kulude ja esitatud dokumentide vahel puudub seos. Puudumisel on kaks peamist põhjust: i) dokumenti ei ole kunagi eksisteerinudki, mis oleks pidanud eelkontrollide käigus ilmsiks tulema; ii) dokument on olemas, kuid seda ei saadud kätte, mis osutab puudustele dokumentide haldamisel.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

Rahastamiskõlbmatud kulud

Kontrollikoda vaatas läbi EAFi TerrAfrica Leverage usaldusfondile tehtud osamaksete lõpliku tasaarvestuse. Usaldusfondi halduslepingule kirjutati alla novembris 2012. Komisjoni tasaarvestus põhines usaldusfondi eluea jooksul (2006–2013) tehtud koguväljamaksetel. Komisjoni poolt heakskiidetud 6 714 489 eurost kanti 4 664 666 euro ulatuses kulusid enne halduslepingu jõustumist. Lisaks olid kulud komisjoni poolt juba eelmise usaldusfondi lepingu raames tasaarvestatud ning seega tehti makse kahekordselt.

Toetusesaajate poolt kandmata kulud

Kontrollikoda vaatas läbi Senegalis (Casamance) humanitaardemineerimisoperatsioonide programmi raames tehtud ettemaksete lõpliku tasaarvestuse. Programmi rakendav rahvusvaheline organisatsioon deklareeris tegelike demineerimiskuludena teenuslepingu summa, mis ei olnud veel täielikult välja makstud. Demobiliseerimisetapp ei olnud veel lõppenud (varustus ja materjalid ei olnud projektigaist ära viidud ega riigi ametiasutustele üle antud, ka ei olnud töövõtja esitanud lõpparuannet) ning toetusesaaja ei olnud veel kandnud sellega seotud kulusid summas 207 437,87 USA dollarit.

KOMISJONI VASTUSED

Rahastamiskõlbmatud kulud

Komisjon on võtnud kõik vajalikud parandusmeetmed. Valimisse kuulunud tasaarvestus tühistati ja esitati uuesti, võttes arvesse ülemäära summat.

Toetusesaajate poolt kandmata kulud

Komisjon võtab vajalikke parandusmeetmeid, st on algatanud sissenõudmismenetluse. Lisaks on projekti lõpetamiseks kavas teha kontrollkäik.

33. 21 kvantifitseeritava vea puhul⁽⁴⁰⁾ oli komisjonil oma süsteemide kaudu küllalt teavet⁽⁴¹⁾, et ära hoida, tuvastada ja parandada vead enne kulude heakskiitmist. Kui seda teavet oleks kasutatud vigade parandamiseks, oleks hinnanguline veamäär olnud 2,3 protsendipunkti madalam.

34. Mittekvantifitseeritavad vead olid seotud peamiselt puudustega hankemenetlustes (kaheksa tehingut) ja puudulike hankedokumentidega (seitse tehingut).

Eelarvetoetus

35. Auditeeritud 32s eelarvetoetuse tehingus leiti kaks vähese mõjuga (alla 0,1 protsendipunkti) kvantifitseeritavat viga, mis hõlmasid toetust saanud valitsuste suutmatust kinni pidada rahastamislepingu sätetest, mis olid seotud eelarvetoetuse kohaliku vääringusse konverteerimisel kasutatava vahetuskursiga.

35. Komisjon leiab, et mõlema vea suurust on raske arvuliselt hinnata, sest kummaski rahastamislepingus ei ole selgelt kindlaks määratud, millist vahetuskurssi tuleb kasutada.

⁽⁴⁰⁾ Sh üks väljaspool valimit avastatud viga.

⁽⁴¹⁾ Tõendavate dokumentide ja nõutavate kohustuslike kontrollide põhjal.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

KOMISJONI VASTUSED

Valitud süsteemide ja aasta tegevusaruannete läbivaatamine

36. Nagu eelnevatel aastatel, osutab kontrollikoja tuvastatud vigade sagedus, sh ka vead, mis puudutavad välisauditi ja kulude kontrolli läbinud lõplikke väljamaksetaotlusi, eelkontrolli puudulikkusele.

37. Mais 2013 võttis EuropeAid vastu tegevuskava EuropeAidi kontrollisüsteemi rakendamisel avastatud puuduste kõrvaldamiseks⁽⁴²⁾. Kõigi 23 kavandatud meetme rakendamine algas 2013. ja 2014. aastal. 2014. aasta lõpuks oli 15 meetet täies mahus rakendatud ning kaheksa olid rakendamisel⁽⁴³⁾. Tegevuskava mõju hindamiseks on veel liiga vara, sest mõned tegevused on alles väljatöötamisel.

38. Välisauditite ja kulude kontrolli parandamiseks võeti järgmised meetmed:

- a) ELi delegatsioonide ja EuropeAidi talituste aasta auditikavade koostamisel muudeti riskianalüüs kohustuslikuks;
- b) toetuslepingute vormid vaadati üle, et EuropeAid saaks otse audiitoreid valida ja nendega lepinguid sõlmida;
- c) teadlikkuse parandamine peamiste veatüüpide kohta, EuropeAidi töötajate ja toetusesaajate rahandusalaste ja kontrollioskuste parandamine.

39. 2013. aasta detsembriks pidi EuropeAid koostama kvaliteedi-/rahastamiskõlblikkuse tabelid, et hinnata kontrolli-aruannete usaldusväärsust ning anda suuniseid selle kohta, mida teha eeskirjade eiramise puhul. Tabeleid aga ei olnud koostatud.

40. Nagu märgitud varasemates aastaaruannetes⁽⁴⁴⁾, esineb EuropeAidi juhtimisinfosüsteemides puudusi seoses välisauditite tulemuste ja järelkontrollide, kulude kontrolli ja järelevalvekülastustega. Seetõttu on peadirektoril keeruline nõuda üksuste või ELi delegatsioonide juhtidelt vastutamist õigeaegse järelkontrolli ning tuvastatud süsteemide puuduste ja vigade parandamise eest. EuropeAid töötab välja uut auditirakendust, et parandada auditiaruannete järelkontrolli.

39. Kulude kontrolli aruannete jaoks vajalike hindamistabelite väljatöötamine kulgeb oodatust aeglasemalt, sest küsimus on tegelikkuses arvatust keerukam. Tabelid peaksid valmima 2015. aasta viimaseks kvartaliks.

40. Eeldatakse, et uue juhtimisinfosüsteemi kasutuselevõtmise tulemusena paranevad aja jooksul oluliselt välisauditi tulemused ja järelmeetmed, kulude kontroll ja samalaadsete komisjoni lepinguliste kohustuste täitmine.

⁽⁴²⁾ Vt EuropeAidi 2013. aasta tegevusaruanne, lk 188–190 ja 195–196.

⁽⁴³⁾ Vt EuropeAidi 2014. aasta tegevusaruanne, lk 114–115.

⁽⁴⁴⁾ 2010. aasta aastaaruande punkt 42, 2011. aasta aastaaruande punkt 43, 2012. aasta aastaaruande punkt 35 ja 2013. aasta aastaaruande punkt 35.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

KOMISJONI VASTUSED

Allesjäänud veamäära 2014. aasta uuring

41. EuropeAid viis läbi oma kolmanda allesjäänud veamäära uuringu, millega ta hindas nende vigade määra, mis püsisid pärast kõiki vigade ärahoidmise, avastamise ja parandamise eesmärgil läbiviidud juhtimiskontrolle. Allesjäänud veamäära uuring põhineb asjakohasel meetodikal ning annab kasulikku teavet, mille abil EuropeAid saab kindlaks teha valdkonnad, kus tuleks parandada kontrollisüsteemide rakendamist.

42. Uuring hõlmas ajavahemikul september 2013 – august 2014 lõpetatud lepingutega seotud tehingute esindusliku valimi läbivaatamist. Uuringu tulemused on esitatud aasta tegevusaruandes⁽⁴⁵⁾. Kontrollikoja poolt aastaaruandes 2013 esitatud soovitusel⁽⁴⁶⁾ tuginedes avaldatakse aasta tegevusaruandes allesjäänud veamäära uuringu ulatus ning hinnanguline alumine ja ülemine veapiir. Uuringu järgi on allesjäänud veamäär 2,81 %, mis ületab komisjoni seatud olulisuse läve (2 %). Uuringus kindlaks tehtud peamised veatüübid on:

- a) toetusesaajate poolt esitamata jäetud rahastamiskõlblikkust tõendavad dokumendid (42,70 % allesjäänud veamäärast);
- b) makse õigusliku aluse puudumine, liiga suurte summade taotlemine ning muud eeskirjade järgimisega seotud küsimused (32,83 % allesjäänud veamäärast);
- c) vead, mille kohta esitati hinnang, sest puudusid piisavad tõendid tehingute seaduslikkuse kontrollimiseks (16,76 % allesjäänud veamäärast);
- d) sissenõudmata ja parandamata summad (7,71 % allesjäänud veamäärast).

43. Kontrollikoda leidis, et allesjäänud veamäära 2014. aasta uuring viidi üldiselt läbi vastavalt meetodikale ning see annab piisavalt tõendusmaterjali selle kohta, et allesjäänud veamäär ületab olulisuse läve. Mõne kontrollitud tehingu puhul leidis kontrollikoda, et parandada tuleks järgmisi aspekte:

- a) varasematele kontrollidele tuginemise tingimuste täitmine;
- b) järeldusi toetavate audititõendite dokumenteerimise asjakohasus;
- c) testitud valimis leitud veamäära kogu tehingusummale ekstrapoleerimata jätmise otsust ei põhjendatud;
- d) individuaalsete tehingute veamäära hindamisel jäeti liiga suur hindamisruum.

43. Komisjonile teeb heameelt kontrollikoja järeldus, et jääkvigade määra uuring põhineb sobival meetodikal, annab kasulikku teavet ja viidi üldiselt läbi vastavalt meetodikale. Ta uurib koos töövõtjaga kontrollikoja tõstatatud küsimusi.

⁽⁴⁵⁾ Vt EuropeAidi 2014. aasta tegevusaruanne, lk 84–86.

⁽⁴⁶⁾ 2013. aasta aastaaruande punkt 51 ja soovitus 5.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

KOMISJONI VASTUSED

Aasta tegevusaruande läbivaatamine

44. Oma kinnituses esitab peadirektor reservatsiooni tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta, sest veariski sisaldav summa (205,7 miljonit eurot) moodustab enam kui 2 % EuropeAidi 2014. aasta maksetest. Peadirektor märgib aga ka, et kehtestatud kontrolliprotseduurid annavad alustehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta vajaliku tagatise. Nagu eelmiselgi aastal⁽⁴⁷⁾, on kontrollikoda seisukohal, et see järeldus ei ole loogiline, sest kontrollisüsteemid ei ole mõjusad, kui nende abil ei saa olulisi vigu ära hoida, avastada ega parandada.

45. Reservatsioon on seotud kõigi EuropeAidi poolt hallatavate kulude seaduslikkuse ja korrektsusega. Reservatsioon on asjakohane, kui kontrollide puudused on seotud kindlate kulu- ja tuluvalkondadega⁽⁴⁸⁾, kuid mitte siis, kui need mõjutavad kontrollisüsteemi toimimist tervikuna ja kui finantsmõju ületab kogu peadirektoraadi vastutusalas oleva eelarve olulisuse läve. Komisjoni kehtivad suunised 2014. aasta tegevusaruannete koostamiseks sellist olukorda aga sõnaselgelt ei käsitle.

46. Aasta tegevusaruandes märgitakse, et EuropeAidi kontrollid on tõhusad iga sisekontrollimudeli puhul nii otsese kui kaudse juhtimise raames ning kontrollikulud kokku (hinnanguliselt 370,6 miljonit eurot) on neist saadava kasuga⁽⁴⁹⁾ arvestades mõistlikud. Aasta tegevusaruandes esitatud ulatuslik teave annab tunnistust EuropeAidi jõupingutustest pidada kinni üldise finantsmääruse nõudest⁽⁵⁰⁾. Kinnitused kontrollide tõhususe ja kulutasuvuse kohta ei ole aga rahuldavalt tõendatud, sest:

- a) ei kasutatud kogukuludel põhinevat lähenemisviisi – mitte kõik otsesed kulud ei olnud lisatud⁽⁵¹⁾ ning üldkulud jäeti välja. Lisaks ei ole kaudsete personalikulude jaotamispõhimõtted selged;

44. Võttes arvesse rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraadi tegevuse riskitaset ja asjaolu, et jääkviga ei tulene mitte kontrollisüsteemi ülesehitusest, vaid pigem selle rakendamise puudulikkusest, on endiselt mõistlik järeldada, et kehtestatud kontrollimenetlused tagavad raamatupidamisarvestuse aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse osas piisava kindluse. Jääkvigade määra uuringus ei ole tegelikult tõendeid selle kohta, et kontrollimenetlustes oleks süsteemseid puudusi. Rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraat tunnistab siiski rakendamise puudulikkust ja tegeleb selle parandamisega.

45. Komisjon kaalub võimalusi rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraadi kontrollide ulatuslikumaks arvestamiseks, et kinnitav avaldus oleks sõltuvalt riskist diferentseeritum.

46. Komisjoni talitustel on üldiselt veel raskusi teatavate finantsmääruse artiklist 66 tulenevate juhtimis- ja aruandlusnõuete täitmisega. Kesktalitustel on oluline koht selle tagamises, et kontrollisüsteemid ja nendega seotud aruandlustavad paraneksid ühtlaselt kogu komisjonis. Komisjon võtab kontrollikoja märkusi arvesse, hinnates samal ajal nende mõju ressursside kasutamisele, et olukord paraneks jätkusuutlikult.

⁽⁴⁷⁾ Kontrollikoja 2013. aasta aastaaruande punktid 43 ja 44.

⁽⁴⁸⁾ Vt määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 66 lõige 9 ja määruse (EÜ) nr 215/2008 artikkel 38.

⁽⁴⁹⁾ Vt EuropeAidi 2014. aasta tegevusaruanne, lk 86–89 ja 93–95.

⁽⁵⁰⁾ Määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 66 lõige 9.

⁽⁵¹⁾ Nagu personalikulude ning ehitustöölepingute järelevalve väliskulude hindamine.

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

- b) kvantifitseeritavate kasude osas ei anna EuropeAidi juhtimisinfosüsteemid veel täpset teavet välisauditite ja kulude kontrollimise käigus (vt punkt 40) avastatud ja parandatud vigade ning komisjoni enda kontrollide kohta;
- c) EuropeAid ei seadnud objektiivselt kontrollitavaid näitajad (sh sihtmäärasid), mille abil hinnata kontrollide tõhusust ja kulutasuvust.

KOMISJONI VASTUSED

- b) Eeldatakse, et uue juhtimisinfosüsteemi kasutuselevõtmise tulemusena paranevad aja jooksul oluliselt välisauditi tulemused ja järelmeetmed, kulude kontroll ja samalaadsete komisjoni lepinguliste kohustuste täitmine.
- c) Aruandlus põhineb juba kontrollitavatel näitajatel, hõlmates mõnel juhul ka sihtnäitajaid. Kesktalituste juhiste põhjal jätkub komisjoni süsteemi parandamine ja täiustamine.

JÄRELDUS JA SOOVITUSED

Järeldus 2014. aasta kohta

47. Kontrollikoda järelgab, et EAFide 31. detsembril 2014 lõppenud eelarveaasta raamatupidamise aastaaruanne annab kõikides olulistest aspektides õiglase pildi EAFide finantsolukor-
rast ning majandustulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt finantsmääruse sätetele ja peaarvepidaja poolt vastu võetud arvestuseeskirjadele.

48. Kontrollikoda järelgab, et 31. detsembril 2014 lõppenud eelarveaastal:

- a) ei esinenud EAFide tuludes olulisel määral vigu;
- b) olid EAFide maksetehingud olulisel määral vigadest mõjutatud (vt punktid 27–32). Tehingute testimine näitab, et andmekogumi hinnanguline veamäär on 3,8 % (vt **1. lisa**).

KONTROLLIKOJA TÄHELEPANEKUD

KOMISJONI VASTUSED

Soovitused

49. Kontrollikoja varasemates aastaaruannetes antud soovitude põhjal⁽⁵²⁾ võetud meetmete kontrolli tulemused on esitatud **2. lisas**. Aastaaruannetes 2011 ja 2012 esitas kontrollikoda 12 soovitusi. Soovitustest üks enam ei kehtinud. EuropeAid viis täies mahus ellu neli soovitusi, viis viidi ellu suuremas osas ning kaks osaliselt. Osaliselt elluviidud soovitude puhul võtab EuropeAid järgmisi meetmeid:

- a) töötab välja vahendit, mis aitaks ELi delegatsioonidel mõjusamalt oma projektiportfelli kontrollida ning seada prioriteediks külastused nende projektide juurde, mis seda riskihindamise alusel kõige rohkem vajavad;
- b) valmistab ette delegatsioonidesse tehtavate kontrollkäikude jaoks uued suunised, mis hõlmaksid kontrollkäikude riskipõhist kavandamist ning järelkontrolli.

50. Nimetatud kontrolli, samuti 2014. aasta leidude ja järelduste alusel soovitab kontrollikoda EuropeAidil:

- **1. soovitus:** kehtestada ja rakendada sisekontrollimenetlused, mis tagavad, et ettemakseid tasaarvestatakse tegelikult kantud kulude põhjal, mis ei sisalda juriidilisi kohustusi;
- **2. soovitus:** tugevdada süstemaatilist kontrolli selle üle, kas partnerriigid kasutavad eelarvetoetuse kohalikku väärin-gusse konverteerimisel õiget vahetuskurssi;
- **3. soovitus:** tagada koos allesjäänud veamäära uuringu eest vastutajaga, et kontrollikoja leitud probleemidele hakatakse lahendusi otsima;
- **4. soovitus:** parandada sihtmääradega seotud näitajaid, mille abil hinnata kontrollide tõhusust ja kulutasuvust, kuludel põhinevat lähenemisviisi ning menetlusi ja juhti-misinfosüsteemi kontrollide kasulikkuse mõõtmiseks.

Komisjon nõustub soovitusega.

Komisjon muudab rahvusvahelise koostöö ja arengu peadirektoraadi käsiraamatus esitatud toetuslepingute tasaarvestamise eeskirju selge-maks ning rõhutab, et tasaarvestamisel tuleb lähtuda tegelikult kantud kuludest, mis ei sisalda juriidilisi kohustusi.

Komisjon nõustub soovitusega.

Komisjon nõustub soovitusega.

Komisjon nõustub soovitusega vastavalt kesktalituste kehtestatud raamistikule.

⁽⁵²⁾ Järeelkontrolli eesmärk oli tõendada kontrollikoja soovitude põhjal parandusmeetmete võtmist ja olemasolu. Järeelkontrolliga ei hinnatud parandusmeetmete elluviimise mõjusust. Mõne, veel väljatöötamisel oleva meetme tõendamist oli liiga vara teha.

1. LISA

EUROOPA ARENGUFONDIDE TEHINGUTE TESTIMISE TULEMUSED

	2014	2013
VALIMI SUURUS JA ÜLESEHITUS		
Tehingute arv kokku:	165	165
KVANTIFITSEERITAVATE VIGADE HINNANGULINE MÕJU		
Hinnanguline veamäär	3,8 %	3,4 %
Ülemine veapiir	5,6 %	
Alumine veapiir	2,1 %	

2. LISA

EUROOPA ARENGUFONDIDE KOHTA ESTATUD VARASEMATE SOOVITUSTE PÕHJAL VÕETUD MEETMED

Aasta	Kontrollikoja soovitus	Võetud meetmete kontrollikojapoolne analüüs						Komisjoni vastus
		Täielikult ellu viidud	Elluviimisel		Ei ole ellu viidud	Ei kohaldata (*)	Puudulik tõendusmaterjal	
			Suuremas osas	Osaliselt				
2012	1. soovitus: EuropeAid peaks üle vaatama allesjäänud veamäära leidmise metoodika (aastaaruanne 2012, punkt 51, 1. soovitus).	x						
	2. soovitus: EuropeAid peaks esitama aasta tegevusaruandes täpse kirjelduse allesjäänud veamäära uuringute tulemustest (aastaaruanne 2012, punkt 51, 2. soovitus).	x						
	3. soovitus: EuropeAid peaks tagama kulude õigeaegse tasaarvestamise (aastaaruanne 2012, punkt 51, 3. soovitus).		x					
	4. soovitus: EuropeAid peaks edendama paremat dokumendihaldust, kaasates seejuures asjaomaseid partnereid ja toetusesaajaid (aastaaruanne 2012, punkt 51, 4. soovitus).	x						
	5. soovitus: EuropeAid peaks astuma mõjusaid samme eesmärgiga suurendada välisaudititorite läbiviidava kulude kontrolli kvaliteeti (aastaaruanne 2012, punkt 51, 5. soovitus).		x					
	6. soovitus: EuropeAid peaks tagama eelarvetoetuse maksete eritingimuste õige kohaldamise (aastaaruanne 2012, punkt 51, 6. soovitus).	x						
	7. soovitus: EuropeAid peaks tagama, et igal aastal väljastatakse sissemaksekorraldused üle 750 000 euro suurustelt ettemaksetelt kogunenud intressisummade kohta (aastaaruanne 2012, punkt 51, 7. soovitus).				x			

*) EuropeAidi siseauditi funktsioon koondati siseauditi talitusse. Siseauditi funktsioon lõpetas tegutsemise veebruaris 2015.